

Előfizetési díj

Vidékre postán vagy helyben hazhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy órá helyben	1 „

Vidékről egy hónapra előfizetést nem fogadjunk.
El. el.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő
napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Ötször hasznosított garmond sor 6 kr. ára
Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadó hivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos (Wollzeile 22), Haasen
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse nr. 10.

Nyilttéri cikkeket
garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállítás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények címzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873 második félévi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy órá	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadjunk el.

Az előfizetési pénzek, legelőszőrűbben pos-
tai utalvánnyal, kiadó Stein János könyv-
kereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után
születélpéldánnyal szolgálok.

**Hirdetési rovatunkban a t. cz.
gyáros, iparos és kereskedő urakat azon
előnyben részesítjük, hogy nagyobb és éven
át többször megjelenendő hirdetményeiket
fele árban közöljük.**

A „KELET” kiadóhivatal

A nemzetgazdasági eszmék ko- runkban. *)

(M. A.) Korunk teljes joggal nevezhető
a problémák korának. Az élet különböző ágai-
ban egymásután a legnagyobb jelentőségű kér-
dések merülnek föl, s parancsolóan követelik
határozott megoldásukat; kérdések, melyek a
szellemeket feszült izgalomban tartják s a mig
meg nem oldatnak, bizonytalanná teszik a tár-
sadalmi lét alapját, s a gyűlöletet, vér és nyo-
mor örvényével fenyegetik egész modern cul-
turánkat.

Ily jelentőségű kérdéseket senki sem
gondolhat ki, s nem dohathat a világba kénye-
kedve szerint. Nem pusztá agyregmek, nem a

*) V. S. Die gesch. Entwicklung der volks-
wirtschaftlichen Ideen der neueren Zeit, v. dr. H.
Rösler. Rostock, 1872.

„KELET” TÁRCZÁJA.

Két erkély-szobácska.

Regény, két kötetben.

Írta: Flygaré-Carlén Emilia.

Első kötet.

XI.

(Folytatás.)

— Ugy hiszem, szóla Mária Lujza, félbe
szakitva a csendet, mely Vilmos utolsó szavait követte,
hogy méltóságom alatt áll-e gyanúsításokra felelni.
Tán legjobban cselekszünk ezek után, ha egymásnak
istenhozzát mondunk.

Vilmos szó nélkül meghajtá magát s csak
nem öntudatlanul jutott ki az ajtón. De miután ne-
hány percig a lépcső oldalához támaszkodva állott,
vette észre, hogy kalap nélkül van, s bémélt nyíró,
hogy kibozza.

Mily szemlére lépett bá! Mária Lujza köny-
nyekbe fűződve, kezeit tördelve feküdt ott.

Vilmos oda robant.

— Oh istenem! — Látod, látod Mária?

— Mit? — kérde ez, fájdalma rohamát roppant
erővel fojtva el.

— Hogy a te szíved is megtörik.

— Nem a szerelem okozza, válaszolá a hölgy,
ne higgye azt Vilmos, — oly gyöngye nem vagyok.
De keserű arra gondolnom, hogy elveszítém önnek
becsülését, ki nekem oly kedves vala.

— Még jóvá lehet mindent tenni, Mária; üzd
el a sötét árnyat, a borongó érzést, mely közünk to-

beteges képzelem szörnyszülöttjei azok, nem
is tekinthetők csupán tudományos vitáznakak
vagy a pártélet fogásaiak, bárha igénybe ve-
szik a tudomány legmagasb erőfeszítését, s
külön, olykor ellenséges táborokra osztják az
egész társadalmat. E kérdések kifolyásai ma-
gának a modern életnek. Tárgyuk az emberi
lét törvényszerűsége az emberek közösségének
alapviszonyaiban. Az ember- és állami élet fő
törvényeivel foglalkoznak; s ha e törvények
oly beható komolysággal kétségbe vonhattak,
ennek csak az lehet oka, hogy a modern
társadalom a fejlődésnek új stadiumába lépett,
hol az előbbi idők hagyományos törvényszerű-
sége érvényét veszít, de a dolgok új rendje
még nem emelkedett teljes érettségre. Képzel-
jünk egy embert, kit sorsa idegen földre vet,
melynek nyelvét nem érti, törvényeit nem is-
meri, s terményeihez nem férhet hozzá. Elszí-
geteltén, segély nélkül kellene elvesznie, ha
nem sikerül neki beleélni magát az ottani vi-
szonyokba. Ez helyzete a modern társadalom-
nak is, ha nem juthat létele s fejlődése tör-
vényeinek minden oldalú és biztos felismeré-
séhez.

A kétely napjainkban nem képezi egye-
seknek kiváltságát. Az emberiség egésze tö-
rekszik behatolni a természet és történelem
titkos műhelyébe s kifürkészni a lét és fejlő-
dés rejtélyes folyamának részleteit. Az ember
lény- és eredetének, a nő helyzetének, az
egyház, állam és moral viszonyának, a házasa-
gnak, tulajdonnak és munkának kérdései a
tömegeket mozgatják napjainkban, s a kétely
és nézetek anyaga a sajtó számtalan terméke
által terjesztetik szét. A mai társadalom ezek
szerint a szellemi erjedés állapotát éli. Csoda-
e, ha mindenütt buborékok emelkednek föl be-
lőle sőt nagyobb mérvű exploziók bekövetke-
zése is fenyeget.

Korunk problémái közt a közgazdasági
kérdések kiváló helyet foglalnak el, minden
időkben, de főleg most az anyagi élet érde-
kei s nehézségei vénen leginkább igénybe az
embereket. Socialis kérdésnek is szokás
ezeket nevezni, bárha e kifejezés szigorúan
véve nagyobb terjedelmű s a társadalmi élet
többi ágait is felöleli. A nemzetgazdasági ügyek
azonban mindenesetre részét képezik a szoci-
alis kérdésnek s már ezáltal jelezve van az,
hogy a modern társadalom talján kell elin-
téztenünk, s e célra se a magánélet törvé-
nyei, se az államnak, mint ilyennek rendelkezé-
se alatt álló eszközök nem alkalmazhatók.

lakodott! higgy nekem: a szerelem magasabb,
édesebb, boldogítóbb a gazdaságnál s mindennél,
mit az nyújthat — ne engedj lelked tisztaságát oly
vágak által elhomályosítani, melyek hozzád és a
tisztá nőiséghez nem méltók.

— Ne beszéljen így, Vilmos, — hasztalan min-
den! Mit én egyszer elhatároztam, abban tántorit-
hatlan vagyok — éljen boldogul!

— Tehát isten veled Mária, isten veled sok
időre!

— Mindennek vége, szóla Vilmos nyugodt han-
gon öreg barátjához. S az udvarra nyíló ablakot
felszakítva lekiálta: Károly fogj be!

— Ma este ne még, Vilmos, keré őt az öreg
né esedlők hangon.

— De épen még ma este. — Szabad légre kell
jutnom, s dolgaim után látnom.

— Az igaz, azok után minden esetre látnod
kell.

— Erre kell most leginkább gondolnom. Hol-
napután tárgyalásom van, s ne mondják, hogy egy
nő miatt elvesztettem eszemet!

Ha néha még egy kissé zavarosan is beszélek,
s szórakozott vagyok, azért munkám folyini fog; a
foglalkozás legyen egyedüli orvosom.

— Ugy beszélsz, hogy örömkönyűket tudnék
írni, ezt hallva. De istenem, mily messze les az,
mikor ismét meglátlak?

— Alkalmiasint ősszel, de akkor reményilem
szívben, lélekben kigyógyultan térek vissza.

Mária Lujza látta a előálló szekeret s csak
hamar a kijövő Vilmost, utra készen.

A tanácsos, tanácsosnak a lépcsőkön álltak.
N... aszszony ablakában állva könnyelt sze-
mekkel inte neki búcsút.

Az ember szellemi természete nem tagad-
ja meg magát az anyagi téren sem; mert az
ember mindig és mindenütt csak az után tö-
rekszik, a mit szellemével felfogni s a termé-
szet törvénye szerint elérni képes. Anyagi tö-
rekvéseit is tehát a bensejében létező eszmék
uralják. A kor nemzetgazdasági törekvései is
szükségképen kinyomatát képezik bizonyos
eszméknek, melyek benne érvényre jutottak,
vagy jutni törekcsenek; s ha — mint nem ta-
gadhatni — a népek csaknem valamennyi réte-
gében mind tovább terjedő elégtelenség ész-
lelhető s a reform utáni vágy mind hangosab-
ban nyilvánul, ennek okát abban kell keres-
nünk, hogy a dolgok valósága nem felel meg
azon eszmének, sőt inkább sérti a tömegek
szellemi öntudatát.

S vajjon melyek a jelenkor nemzetgazda-
sági eszméi. Minő azok tartalma? Hogyan ke-
letkeztek, és hova vezetnek? E vezetés kér-
désével korunknak határozottan és tisztán
számolnia kell.

Lehetetlen be nem látnunk azt, hogy a
mai emberi társadalmat a szabadság és egyen-
ség eszméi mozgatják. Ez a szellemi tűz, mely
a tömegekben ég. S nem mesterséges szalma-
tűz ez, hanem élő láng, melynek a társadalom
fejlődési mozzanatai mind több-több táplálékot
nyújtanak.

A nemzetgazdaság alapviszonyát a birtok
és munka határozza meg. E viszonyon alap-
szik a sok oldalú emberi productiv tevékeny-
ség, melynek végcélja felhasználni a termé-
szetet az élet különböző szükségleteinek kie-
légítésére. A nemzetgazdasági eszmék tehát
végső alapokban a birtok és munka eszméi.
Ezen eszmék — bárha az ember viszonya a
természethez s maga a természettörvény vál-
tozhatlan — alá vannak vetve a történelmi
fejlődésnek s könnyű kimutatnunk, hogy a fej-
lődés lassan bár, de feltartóztatlanul a mai
törekvésekhez vezetett.

Eredmény és tulajdonképeni jelentősége
a fejlődési folyamannak, mely a földtehermesítésé-
vel egyfelől s az iparszabadsággal más-
felől bejezést érte el, abban áll, hogy ugy a
fekvő, mint az ingó birtok vagyis a tőke el-
veszté politikai jogosultságát, s pusztá vagyoni
hatalomná alakult, miáltal a munka is ki lön
vonva a birtokosoknak minden jogi uralma
alól. A munka és birtok napjainkban, mint
egyszerű keresetmódok, a modern társadalom
alapján egyenjogu állást foglalnak el, s a mo-
dern socialis kérdés az, hogy minő jog illeti

Vilmos tiszteltteljesen vette le kalapját s so-
kat mondó köszöntést mély meghajlással viszonzá.
Ekkor minden eltűnt. A szekér tova rohogott.
N... aszszony csendesen kinyitá a külső szoba aj-
taját.

Mária Lujza némán, merev tekintettel dőlt a
pamlag szögletébe.

XII.

— A mint mondam — becsületemre ugy van,
a mint mondtam, Villiamssohn pajtás! a dolog így
történt. Épen édes álomba voltam szenderülve s
azon gondolkodtam, hogy vajjon hogy tudnám elin-
tézni s lerázni nyakamról azt a sereg per palvart,
mi a törvényszékeknel elő áll, a mint ajtómön ko-
pogtatni s zörgetni kezdtek; s a gőzemberek oly
lármát csaptak, mintha az itéletnap valameny
harsokát magukkal hozták volna. Péter, Jancsi, La-
jos, kiálték egészen magamhoz térve — igen mélyen
nem is szeretek aludni, mert könnyen megtörténhet,
hogy mielőtt észrevehetném is megölnének és kira-
bolnának — Péter, Lajos, nem halljátok ti kutyák!

— Tovább, tovább inté őt Vilmos, a mint
három hónappal az imént elbeszelt események után,
egy meglehetősen csinos, tiszta parasztház oldalszobá-
jában íróasztala előtt ült.

— Igen, tovább — ne légy oly türelmetlen
czimbora! Csak higgadság és illő rend mindenben a
jelszavam. Azonban Lajos belépve csak elkiáltja ma-
gát: „szent ur Jézus! Ki gondolta volna? A mal-
kolmán-i uraság a vásárból visszatérteben feldőlt s
most baldoklik; s mielőtt végkép kimulna, beszélni
akar urammal. Ez már szép! Örömmel dörszölöm
kezeim, a mint mindég tesztek, ha valamely jó fa-
latra van kinézés. Nem rösteltem éjnek idején föl-
kelni s engedni a meghívásnak s csakhamar szentöl

meg a birtokot és munkát, mint kereseti té-
nyezőt, vagy hogy minő jogok és kötelessé-
gek állanak fenn közöttük az első kivált ága-
nak megszüntetése, s az utóbbinak feiszabadi-
tása után?

Korunk e tartalomdús kérdését a mult-
nak kirelhelten logikája évezredekig tartott
fejlődési folyamata készíté elő, melyet a keresz-
ténység nem tartoztatott fel, sőt inkább jelen-
tékenyen elősegített. Mert mint az igazság és
szeretet vallásának hozzá kelle járulnia ahoz,
hogy a közélet terén is az ember szellemi hi-
vatásának tisztább és szabadabb felfogása emel-
kedjék érvényre. E tevékenysége a keresz-
ténységnek csak benső és csendes volt, mert
az egyház nyíltan nem lépett föl a rabszolga-
ság, hűbériség és czéhrendszer eltörlése mel-
lett, sőt maga is nagy arányokban vett részt
a birtok régi formáiban. S ha büntetéssel fe-
nyegeté is az uzsorásokat, ez inkább csak
folytatása volt a socialis álláspontoknak, mely
már Mózes és a legtöbb hajdankori állam tör-
vényhozásában nyilatkozik, de eszményi kiter-
jedésében a birtok realis hatalmával szemközt
mindig sikertelen maradt.

Hogy azonban a ker. vallás az érintett fej-
lődés causalis összefüggésben áll, már ab-
ból is felismerhető, miszerint a legfőbb refor-
mok egészen összeesnek az egyház éltének
döntő forduló pontjaival. Sőt napjainkban is
a socialis és egyház segélyi kérdése egyidejű-
leg emeli föl fejét, s közösen fenyegeti újabb
megrázó küzdelmekkel az egyes államokat.

— G. r. Szapáry Gyula belügyminiszter a
„Magyar szövetség” című társulat alapszabályai-
tól ajóváhagyást megtagadta. Tette ezt a következő
leirat kíséretében:

„Pest szabad királyi város közönségének. —
Szentkirályi Mór és érdektársai pesti lakosok egy
társulatot „Magyar szövetség” cím alatt alakítani
szándékolnak, a vonatkozó alapszabálytervez etet hoz-
zám közvetlenül betérjesztették. Tekintve, hogy a
tervezett szövetség kitűzött céljai részint a f nál-
ló törvények külfölden az 1868. XLVI. törvényeikk
részint az 1871. XVIII. törvényeikk rendelkezései
által biztosítva vannak, ezek alapján azok szövetsé-
gi szervezet nélkül is elérhetők; tekintve, hogy a szö-
vetség alakítása ennek alapján hasonló szövetségek ala-
kulása az országban lakó különféle nemzetiségeket egy-
mással szembe állítván, az állam főcélja egyikét: pol-
áriai békés egyetértés és összetartásat zavarná meg:
gekinve, hogy az ilyen ellentétbe helyezett nem-
zetiségek versengése s bekövetkező surlódása az ál-

szembe álltam magas pártfogóm fényes aroculatával.
De az e perczen igen halvány volt — szegény em-
ber! feldőlt, minden ize összetört, meg kelle hallnia,
de előbb végrendeletet akart csinálni, minek elintél
zésére — mint Villiamssohn pajtás is legjobban tud-
hatja — képesebb jogtudóst nem válaszhatott, mint
az alólírottat, ki több igazságot derített ki, s ügyet
hozott rendbe, mint bárki más a világon.

— S a baldokló végakarátja?

— Az vala, hogy a törvények megtartása mel-
lett, minden saját szerzemény, azaz az a pompás
Malcolm nās minden hozzátartozó javadalmakkal
kedves rokona N. Mária Alojzia birtokába jusson.

Vilmos hirtelen felszökött s hevesen alá s fe-
járva megsimította párszor kezével homlokát, gondolat-
ban keserűn így sohajta. „Ezennel tehát az utolsó
remény, az utolsó lehetőség is eltűnt. Oh Mária Lujza

— S a kisasszony alkalmasint értesült már e
szerencséről? szót Pellanderhez fordulva, ki fél ré-
szegen, fél álmosan ült ágyán.

— Bzonnyal, „Malcolm nās utolsó birtokosa,”
a mint őt az, öreg Akenás az adománylevélben ne-
vezé, saját kezűleg adá át a végrendeletet az új bir-
tokosnőnek.

— A kisasszony jelen volt?

— Természetesen, oda hívaták őt is Segerstad-
ból, s a báró és báróné társaságában délelőtt meg
is jelent.

— S mily hatással látszott reá lenni e hír?

— Rendkívül jó hatással! Áldozott ugyan né-
hány könnyű rokona emlékének s szép elérzékeny-
dési jelenetet játszott le a halálos ágy előtt; de
egészen véve úgy viselte magát, mintha nem bir-
tokában volna mindennek. Hogy járt, kelt, mint egy
grófné s engem oly hangon köszöntött, mintha vala-

lamlét alapjára is komoly veszélyeket háríthatna; te-
kintve végre, hogy az egyelet szervezete akként ter-
vezeték a szövetségi tanácsnak az egyelet tagjai
felett oly kiterjedt hatalom adatik, mely könnyen
ezen hatalommal az állam érdekei ellen való vis-
szafelékre is adhat alkalmat és ez okból meg nem
engedhető: bemutatott alapszabály tervezetét a tör-
vényes bemutatási záradékkal elláthatónak s a ter-
vezett szövetség működésének megkezdését engedé-
lyezhetőnek nem találtam.

Miről a város községét folyamodóknak Szent-
királyi Mór kezeihez az alapszabálytervezet ide zárt
két példány kézbesítése melletti értesítése végett
ezennel tudósítom.

Budapest, aug. 6. Sza páry, s. k.

BELFÖLD.

Székelv-Udvarhely, 1873. aug. 24-én.

A mióta előbbi levelemet irtam a homorod-
fürdőről, sok minden megváltozott környékünkben.
Többek közt én is bucsut mondtam a Hargita feny-
veseinek s visszatértem a szék anyja városába, mi
magába véve még egész csekély fontossággal bír.
Ennél fájdalom komolyabb fontossággal bír azon kö-
rülmény, hogy az, mit 8 nap előtt legjobb lelkiis-
mérettel irhattam, hogy t. i. Udvarhely városában
s Udvarhelyszék területén addig cholera eset még
nem fordult elő: ma már többé nem áll. Ugyanis
orvosilag constatat és hivatalosan elismert tény az,
hogy augusztus 18-án Udvarhelyszék területén is
három helységben u. m. Homorod-Almásán, Lővé-
thén és Oláhfaluban már cholera esetek fordultak
elő, eddigelő még elég szelíd alakban, mert az ir-
napról tegnap estig a sűrű népességű 3 helységben
nem több mint 15 ember esett áldozatul a járvány-
nak. Városunkat még eddigelő megkímélte a félel-
mes vendég s ha a hatóság ezután is oly erőfeszít-
sével folytatja intézkedéseit s azok végrehajtása felett kér-
lehetetlen szigorral és kellő buzgalommal örökönd,
talán meg is leszünk kímélve annak pusztító hatal-
mától.

Legelső erőfeszítése polgármesterünk-
nek az volt, hogy mikor még a környékben nyoma
sem volt a choleraának, a gyümölcs árulást betiltot-
ta, még pedig oly erőlylyel, hogy azokra nyilvános
áruhelyeinken egyetlen darab gyümölcsöt sem lát-
tunk. És ez nagyon szükséges is volt, mert havas-
alyi falvainkban valódi nemes gyümölcs nem igen
term, s a mit piacra hoznak, rendszeren félig érve
szókták leszedni és eladni. Azt nem állítjuk, hogy
a tilalom dacára is titkon el ne kelne egy egy ko-
sár gyümölcs, de azt megakadályozni alig lehet,
hanem ily módon legalább hozzáférhetlenebbé
van téve a tiltott gyümölcs s felhalmozott pyrami-
saival nem csalogatja a keveset gondoló köznépet.

Hogy városunk is némi előzével bírjon a cho-
lerának, tegnapelőtt egy idevaló lakosnak fia, Lővé-
tén a járvány által meglepetvén, szülői éjjel titokban
beszállították ide Udvarhelyre, hol az nap éjjel meg
is halt. Ez minden esetre igen nagy felelősséggel
járó meggondolatlanság volt az illetők részéről. A
tanács a halálzási esetén is kellő erőlylyel lépett
fel, ugyanis a temetés körül minden ok nélküli cze-
remonia elmulasztását rendelte el, miből a temetés
actusa közben némi oktanulogulás, zavar és hu-

mi komornik lennék s nem pedig amaz egyén, ki-
nek keze által lett az a mi most — a nyavalyás!

— Bocsánat bátyám, de nem érzem magam
egészen jól! szólt Vilmos s kabátját véve egy kis sé-
tát teendő az erdőben. Szükségét érzé, hogy e perc-
ben egyedül lehessen.

Midőn késő este visszatért, Pellander már
alult s ez uttal oly mélyen, hogy Vilmos tudván
kivül kivetéte őt a más szobába, s azután meggyujt-
ván gyertyáját, ledült íróasztala elé, hogy a munka
özöné eloltsa el égő gondolatait, melyek vérért oly
lángra gyújták.

(Folyt. köv.)

Elmélkedés

Egyiptom emlékei s főleg piramisai felett.

(Folytatás.)

Mintegy 50 századdal ezelőtt az egyiptomiak is
Tumulus és Dolmen sírhalmokat emeltek, azonban
művészileg faragott és tudományosan összerakott gra-
nit-darabokból, melyekből keletkeztek a híres Pyra-
misok, obeliszkok, nagyszerű tempomaik és palotái,
ik, roppant területű és bámulatos Necropolisaik.

Többet mondunk: midőn az európaiak, fát s
ezeknek galyait, tűzet és csillagokat imádtak; mi-
dőn isteneiket még fából vagy égetlen agyagból ala-
kitották, Egyiptom jeltájában az aczélménységű
gránitot tetszésük szerint alakították és az alaktá-
lan kőszirtokból kolosszusok és sfinxek állottak elő.

Az Egyiptomba érkező utas, miután Görög- és
Olaszországot átutazta, miután ez országok emlé-
keit tanulmányozta, ha tekintetét a Nilus szűk völ-
gyeire veti, melyeket csak is a legkitartóbb emberi
munka lón képes az elemek hatalma alól kicsikarni,
hogy használhatóvá tehesse: oly számlálhatatlan rom-
mal találkozván, melyekkel egyik végétől a másikig
főnye van, lehetetlen el nem bámulnia, midőn itt

zalkodás is keletkezett; s mint már az előitételes
nép között történni szokott.

Még csak egy van, mire felhívjuk a hatóság fi-
gyelmét t. i. az utcák tisztán tartására.
Minden kedden heti vásár után az illető lakók há-
za előtt elseprik s némelyek még el is hordják, a
szemetet, de az összegyűjtött szemét, továbbá az ut-
ca közepén felhalmozódott marha-hulladék rendszeren
más héten is ott van. Hát még az apróbb mellék-
utcákban!! ezek már igazán megkívánnák a tiszta-
ság szigorubb ellenőrzését. Ha még ezen is segítve
lesz s orvosilag buzgógn teljesítik, ily járványos idő-
ben bizonyára felette terhes kötelességüket, akkor
nyugodt lélekkel mondhatjuk, hogy mi a mit tehet-
tünk, a baj elhárítására, megtettük!

Czekendi.

Külföldi szemle.

Kolozsvár, aug. 25.

Franciaországban a megyetanácsok előkeivé
50 conservatív, 21 baloldali és 12 balcentrumbeli vá-
lasztatott. Azt állítják, hogy a párisi gróf kinyilat-
koztat, miszerint nem létezik többé orleanista prae-
tendens, hanem csak orleanista párt marad, mely
változatlanul ragaszkodik az 1830-iki királyság el-
veihöz.

A „Journ. des Deb.“ Franciaország legte-
kintélyesebb lapja, most köpenyt látszik fordítani s
elhagyja a köztársaság zászlóját, melyet eddig, ha-
bár igen óvatos conservatív értelemben, de mégis vé-
delmeztet. Különben ily sajátos és váratlan for-
dulatok nem meglepők Franciaországban.

Első-Lotharingiában a németesítés még sem
haladt egészen annyira, mint azt Berlinben már
örömmel képzelték. A kerületi gyűlésekbe való kép-
viselőválasztások kimenetelével berlini körökben igen
megvoltak elégedve, azt hitték, hogy Strassburg ki-
vételével minden kerületben azok lesznek többségben,
kik hajlandók Németországhoz csatlakozni. El is
rendelték a kerületi gyűlések megnyitását s a meg-
nyitás alkalmával kitűnt, hogy az összesen husz ke-
rületi gyűlés közül hét határozatképtelen, mert vo-
nakodik a német hűség esküt letenni.

Spanyolországból következő újabb hírek ér-
keztek:

Egy hivatalos carlista-jegyzék a veres kereszt-
nek lövetését Bilbooban tévedésnek tulajdonítja, mint-
hogy don Carlos magáéval teszi a genfi egyezményt;
épen úgy a francia hajó lövetése is véletlenül tör-
tént: a carlisták mindig tiszteltben fogják tartani
az idegen hajókat.

A cortesülésben kinyilatkoztatá Castelar, hogy
legeőbb a köztársaságot kell megmenteni, és a kor-
mánynak pénzt és katonaságot kell teremteni. Ő az
ülések elhalasztását és az alkotmány feletti viták el-
napolását kívánja. Bregna tábornok Bilbao városának
segítségére indult. Estella városa folyást ellenesze-
gült a carlistáknak. — A kormány vonakodik amnestiát
adni, mit a cortes nagy része jutalmul kíván a kor-
mány támogatásáért. Szentén vonakodik a kormány
megerősíteni azon új ayuntamienókat, melyek a can-
toni önkéntest pártolták. Az elfogott kibékíthetetlenek
Cubába deportáltak. Tegovában a carlisták hat
személyt löttek agyon, kiknek egyedüli bűnük, hogy
liberálisok voltak.

Egy f. hó 16-án folyt csatában Sabals, Miret
és Tristany megsebesültek. Alphonz hg. ellen gyil-
kossági kísérlet vitetett végbe. A tettes agyonlővetett.

egy egész újvilágot fedez fel, egy egész új és kü-
lönöző népet s geniusát ama legősibb építkezé-
seknek.

S az a mi figyelmét lekötö, nem valami bámu-
latos arány avagy egyöntetűség, nem az alak ele-
gantiaja, könnyűsége, nem ama válogatott ékesítés,
nem ama kecseljes művésziesen kivitt oszlop csopor-
tulatok, melyeket a görög és római műveken bámul-
ni szoktunk; mindezekből épen semmi. Az egyiptomi
monumentumok ciklopsi nagyszerűségük, óriási tö-
megük és szilárdságuk által hatnak. Ezen népek
emlékeiben az ember küzdelme a természet ellen, a
tudomány és türelem győzelme észlelhetők, látván,
miként emelik föl a mérhetetlen granit tömböket s
adtak ezeknek tartós alakot s hogy az idővel, sőt
az ember romboló haragjával is dacolhassanak.

Az egyiptomi művészet egészen eredeti: egye-
dül az egyiptomiak azok, kik semmit sem utánoztak,
hanem teremtettek s ezt csakis azért, mert nem volt
a kit utánozzanak.

Midőn Görögország a Partenont, Propileumot
emelte, előtte állott a Labyrinth modele, Thebe
és Memphis nagyszerű templomai és palotái; Romá-
nak, miádn Jupiter templomát a capitoliumban fel-
állította, tökéletes modelei voltak Görögország temp-
lomaiban. Egyedül Egyiptomnak kellett feltalálni
mindent s ha csakugyan utánozott, az csak a ter-
mészet volt és egyetlen kalauzok ageniús. Itt a mű-
vészet önmagától fejlett ösztönszerűleg s e népek
izlése szerint; itt minden az eredetiség által tündök-
lik s ép ez teszi az egyiptomi emlékeket rendkívüli
becsesékké.

Egyiptom emlékei számosak és különbö-
lék. Közönségesen következőképp osztályozzák:

Pyramisok, obeliszkok, koloszszok, templomok,
paloták és necropolisok.

Nem czélom t. olvasó e nép emlékeinek
részletezésibe bocsátkozni, ily tanulmány felette ki-

Az irhoni homerule-párt, a mely a „Smaragd“
sziget számára külön parlament visszaállítását kíván-
ja, a mostani választások alatt nagy erőfeszítést
tesz. Ugyanez történik Anglia Propria és Skotia föl-
dén is, a hol akárhány városban minden harmadik
negyedik lakos ir születésű. Glasgowban a mult
szombatn harmincezer ir gyűlt össze; meetingre,
mely alkalmammal a szónokok egyebek közt azt is
hangsúlyozták, hogy a még fogságban levők szaba-
don bocsátatásának követelését szintén meg kell ki-
válni a képviselőjelböltől, de kiváltképen és minde-
nek fölött „az unio megszüntetését.“

A braunschweigi herceg végrendelete.

Mint távirati tudósításokból olvasóink értesül-
tek, a gyémántos herceg, a párisi boulevardok e fel-
tűnően eredeti alakja — Gracóban öröknegyalmra
hajtotta fejét. A fejedelmi dicságadag különöz halá-
lára több politikai érdek spekulált. Egy korábbi vég-
rendeletében a hannoveri koronaherceget s a fran-
czia császári herceget, s egy későbbi kodicillussal
— hír szerint — csupán ez utóbbit nevezte ki álta-
lános örökösének. Vagyonát körülbelül 23 millió fo-
rintra becsülik, s megmagyarázza e roppant összeg
mindazon merész és nagy szabású reménykedést, mit
öröklésére a chislehursti exiliumban építének. És ma
mind e szép építkezés a légvárak körébe tartozik s
a jó Károly Braunschweig souverain hercege, ha-
gyatékából nem fog a Napoleoniták legengája újabb
kiadásra kerülni. A végrendelet szöveg szerint elő-
tűnt fekszik — s nem igazolja a politikai várakozást,
legfeljebb egy pár monstre porre való érdekes anyaga-
got szolgáltat a jogászvilág érdekltségének. — A
herceg minden vagyonát Genf városának hagyomá-
nyozta. A végrendelet így hangzik: „Genf, márcz.
5. 1871. Hotel de la Metropole. Im ez utolsó aka-
ratunk s végrendeletünk: Mi, első Károly Frigyes
Ágoston Vilmos, isten kegyelméből Braunschweig és
Löwenburg souverain hercege stb. stb. ezennel nyil-
vánítjuk. 1. E végrendelettel minden előbbi vissza-
venjük. 2. Ohajtjuk, hogy törvényesen constatat ki-
mulásunk után, az általunk kinevezett végrehajtók
öt külön orvos és sebész által holttestünket meg-
vizsgáltságassá s meggyőződjenek, ha nem mérgezés
által multunk-e ki — s hogy halálunk okáról aláírt
megpecsételt jelentést tegyenek. 3. Ohajtjuk, hogy
holttestünk bebalzsamoztassék, s ha a megtartásra
nem alkalmas, petrificaltassék. Ohajtjuk, hogy te-
mekkezésünk mindazon szertartással menjen végbe,
mely az uralkodó hercegeket megilleti. 4. Ohajtjuk,
hogy holttestünk egy földalatti mau-
zoleumba takarítottassék el, melyet végrehajtóink
Genf valamely megfelelő s szembeöltő helyén eme-
lendnek. Az emlékmű a mi, valamint dicsőösége em-
lékeztető apánk s nagy apánk lovagszobrából álljon,
mely mű az ide mellékelte rajz szerint e veronai Sea-
liger-emlék műmintájára hagyatékunk költségére bronz-
ból és márványból állítottassék. 5. Feltételül tűzzük,
hogy végrendeletünk végrehajtói elfalult rokonaink-
kal semmiféle compromissumba ne bocsátkozzanak. 6.
Ohajtjuk, hogy végrehajtóink minden módjukban álló
eszközt felhasználjanak, minden bárhol találtat vagy-
onunk birtokbavételére. 7. Feltételül tűzzük, hogy a
környezetünk javára szóló kodicillusok és hagyomá-
nyozások respectáltassanak s végrehajltassanak. 8. Ösz-
szes vagyonunkat, nevezetesen: várainkat, uradalmá-

vul esik célunkon és lapunk keretén; csak is a
Pyramisokra a kísérletem meg becses figyelmé-
det fordítani.

II.

A ki a pyramisokat nem látta, — mondja egy
francia utazó elragadtatásában és a mult idők e
nagyszerű rommaradványai iránti bámulatában, — az
nem mondhatja, hogy látta Egyiptomot.

Valóban, ha valami megérdemli, egy a ritkasá-
gokat kedvelő felületes utasnak, mint a szenvedélyes
tudománybarátának figyelmét, midőn Egyiptom földjé-
re teszi lábait, minden bizonynyal a Pyramisok áll-
nak legelső sorban. Ezen a világban legelső építész-
ti emlékek, melyeken az emberi genius kétségtelen
vonásokban nyilvánult, a legrégibb kortól kezdve ér-
demleges hírnévvel örvendettek. Ugy tekintették
őket, mint az ó-világ csodáit s ez nem volt pusztá-
szó. Ötven százados fenállásuk után, annyi felettük
elvonult vihar dacára, ma is érintetlen állanak és
bámulatra ragadnak minket is e késő század gyerme-
keit, mennyivel inkább az elmúlt századokéit. Iszo-
nyu nagyságuk, ama rengeteg íngyészőg kövek, a
melyekből építvék, tulhaladván az emberi erő hatá-
rát, azon gondolatra vittek néhány jóhírű tudóst,
hogy az emberi kéz alkotm eredetüket kétségbe von-
ják; másikat pedig, hogy felette tulzó és képtelen vé-
leményeket alkossanak azoknak rendeltetése felől.

Azonban komoly tanulmányozások után a régé-
szek és más szaktudósok, kik részletesen tanulmá-
nyozták és jelképes felírásaikat, — melyekkel elbo-
ritták — leolvasták, azt az általános véleményét állí-
tották meg, miszerint nem egyebek, mint az egypto-
mi királyok Mausolomaik, sírhelyeik.

Ugyanis minden korban és minden népnél meg
volt a halottak iránti tiszteltet. Az ember, lett legyen
— minő philosoph, nem bír megbarátkozni azzal a

inkat, erdeinket, birtokainkat, bányáinkat, kastélya-
inkat, parkjainkat, könyvtárainkat, lovardáinkat, ker-
teinket, gyémántainkat, drágaköveinket, ezüstneműin-
ket, képeinket, lovainkat, kocsiainkat, porcellánú-
kat és butorainkat, készpénzt, kötelezvényeinket s
bankjegyeket — s különösen vagyonunk azon részét,
mely tőlünk erőszakkal elvételét s 1838 óta visz-
zatartatott, minden tartozékaival együtt Genf váro-
sának hagyományozzuk. 9. Smith Tamás György ur-
nak Chelseában (Anglia) egy milliót hagyományozunk
s fővégrehajtónkká nevezzük ki. Hasonló módon kine-
vezzük Cherbuliez Frigyes genfi ügyvédet. E végren-
delet egészen saját kezünk irása és saját aláírásunk-
kal és pecsétünkkel van ellátva.

A „KELET“ magán-távirata.

Feladott Pesten augusztus 26. 10 ó. — p. d. e.

Erkezett augusztus 26. 11 ó. 30 p. e. d.

**A horvát országgyűlést tegnap
Mazuranios megnyitá. Hatvanegy
képviselő és Vakanovics voltak je-
len. Elnök kifejezé reményét, hogy
az országos küldöttség javaslata
mielőbb elfogadtatik.**

**Az államrendőrség szervezésé-
re adatok gyűjtésére a fővárosra
nézve a belügyminister Jekelafusy
ministeri tanácsost küldötte ki.**

**A magyarországi kiállítók hi-
vatalos jegyzék szerint tizenöt disz-
oklevelet és 1672 érmet és elismerő
oklevelet kaptak.**

**A cortes többség gyűlekezete el-
határozta Castelar választani a oor-
tes elnökévé és akormány által kért
összegeket megszavazni; az anglo-
lokés oroszok alkudoznak a spanyol
kormánylyal, hogy a carlisták em-
berségi okokból hadviselő félnek el-
ismertessenek.**

**Broglie ebéd alkalmával beszé-
det tartott, melyben Mach-Mahonra
appellált a monarchisták érdekében,
Mach-Mahon nem jól fogadta és ki-
jelentette volna, hogy soha fehér
zászló alatt nem szolgál.**

NAPI HIREK.

Kolozsvár, augusztus 26. 1873.

— Udvari hír. Rudolf koronaherceg nővére-
vel Gizellával Ilsebből Offensebe rándult. A korona-
herceg néhány napot a vadászat gyönyöreinek szen-
tel, s nővére ez alatt az offensei vadászakastélyban
időz. A főhercegnő kíséretében van korábbi társal-
gónője Surrey asszony, a koronahercegében pedig
Latour ezredes, Walterskirchen. a királyné főudvar-
mestere, b. Nopcsa és a főhercegnő korábbi rajzta-
nítója Newopachi.

— Az erdélyi rom. kath. gymnasiumok mel-
lett fennálló kolozsvári, udvarhelyi, cs-somlyói, k.-
fehérvári s kantai növelédkben az 1873-ik tanév

gondolattal, hogy a halálban az ő emléke egészen
ki fog pusztulni az utókor emlékezetéből. Ohajtja,
hogy bármí csekélylyel juttassa eszébe és beszéljen
felőle az utódoknak.

Egy halom föld, kórákás, egy emlékkő a nyug-
helye felett, mond valamit a vándornak s beszéli,
hogy egy hajdan élő lényt takar és így ki van ra-
gadva a feledékenység sűrű homályából.

Ez volt az uralkodó eszme az első emlékek ál-
lításánál s hisszük hogy nem csalódnak, midőn azt állí-
tjuk, miszerint a legelső emlékek, melyeket embe-
rek emeltek sír emlékek voltak.

Ugyanis, mik azok a kövek, melyekkel Ame-
rika vadjai, valamint Afrika és Ausztrália fekete la-
kója megjelöli azon kedves lények sírjait, kiket a
halál tőle elragadt? mit jelentenek a keresztényen
temetőikben a síremlékek? mik a történeti korszak
előtti tumulusok és Dolmenek, ha nem ennek az ősz-
tönnek, ennek a nemes érzeménynak nyilvánulásai?
S bizony elmondhatjuk, hogy ez érzemény sehol sem
nyilvánult oly hatályosan, mint Egyiptomban; ugyan-
is ott az emberi szívnek amaz önkéntes érzelmé ha-
talmatlan lón táplálva, szilárdítva az ország vallásos
hita által is, melynek hatalma alatt a papikaszt oly
sokáig tartotta az egyiptomi népet. Az annyi gond-
dal végrehajtott testek bebalzsamozása, a rothadás
hatályos előmozdítóitól a legelső és legelső és leg-
től való kitűnő óvása; ama sírokba vagy Necropo-
locha való gondos elhelyezése, melyeket ma is bá-
mulatra ragadó ügyességgel vágtak a kőszirtokba, s
melyeket csudálva szemlél ma is az országban a ré-
gi városok romjai felett utazó, elvitatatlan eredmé-
nyei a fennebb említett érzeménynak.

(Folytatása következik.)

II-ik felében, összesen 206 tanoncz élelmezett az ösztöndíj alap költségén. Egy tanoncznak évi élelmezése s egyéb ellátása Kolozsvárott 110 frt, Cs.-Somlyón 100 frt, Udvarhelyt 100 frt. K.-Fehérvárt 105 frt, s Kantában 80 frtba került. A 206 növendéknek élelmezésére tehát 21,120 frt utalványoztatott az 1877/8-ik tanévben az ösztöndíj alappól.

— A kolozsári Dalkör a járvány miatt oly soká elhalasztott dalestélyét már a legközelebbi napokban meg fogja tartani. Dalárainak nagy buzgalom s lelkes odaadással készültek ez estélyre a járvány rémnapjaiban is, ennél fogva bizton hisszük, hogy ezuttal való szereplésük virágokat terem számukra. A másor bouquetja díszes és változatos s dalköltészetünk legszebb virágaiból van kiválogatva. A közönség kedélye is azt hisszük, a legjobban lesz hangolva e szép időtöltéshez.

— Debreczeni Balázs építómester megnyerte az engedélyt arra, hogy a Kőműves legények és inasok számára rajziskolát nyithasson. Ez iskolában a tanítás — mint halljuk — october hó 1-én fog megkezdődni.

— Értesítés. Az m. vásárhelyi ev. ref. főiskola növendékei, ezennel értesítettnek: hogy a városon és különösen vidékén, még mindig uralkodik a cholera-járvány miatt, az iskolai év szeptember 5-én történő szokott megnyitása bizonytalan időre elnapoltatik; mikor történendő megnyitásáról, mely a járvány megszűnésétől függ, az érdekeltek hasonló uton értesíteni fognak.

— Prielle Cornelia művésznőnk tudvalevőleg egészségügyi szempontból a borszéki fürdőn időz. Mint onnan tudósítanak, az ott időző országgyűlési követek s többen a vendégek közül küldöttségileg kérték fel a művésznőt, hogy Nagy Mihálynak ott működő társulatánál fellépjen, mint a művésznő a székely árvaház járára meg is tett. Az előadás alkalmával dr. Cseh Károly egy csinos beszéd kíséretében pár száz forint értékű karperecet adott át a művésznőnek, ki a meghatottság hangján mondott köszönetet azon szeretetért, „mellyel Erdély megtisztelti és boldoggá teszi.”

— Ugyancsak Borszékről vesszük a tudósítást, hogy kolozsvári színtársulatunk intendatúrája oly eljárást tanúsított nemeslelkű művésznőnkkel szemben, mely mélyen sérti egyrészt a kegyeletet, melylyel a közönség Prielle Cornelia iránt viseltetik, másrészt magát a művésznőt. Többek felszólítására ugyanis Prielle Cornelia megígérte vendégszereplését a kolozsvári színtársulatnál s minthogy az intendatúra nem szílitotta fel, egy a társulat művezetője Kovács Gyula urhoz intézett levélben maga ajánlotta fel működését. A művezető urtól nagy későre azon választ vette, hogy az ügy az intendatúrához van felterjesztve, de válasz mind ez ideig nem érkezett. Reméljük, hogy intendatúránknak nem feltétl. szándéka, hol csak alkalom nyílik, arcuz csapni a közvéleményt, s ha még nem késő, igyekezni fog a hibát helyreütni.

— A k.-fehérvári felosztott aranyváltó hivatal ez év első felében, arany és ezüstben egy tekintélyes összeget váltott be, és pedig: aranyban 384,8243 fontot, ezüstben 204,636 fontot; összesen 585,4803 fontot. Ez arany és ezüstben 275,037 frt 21 krt képvisel, mely agioval együtt 342,321 forintot tesz.

— A legesegészségesebb fürdő. A senfeldi fürdő igazgatósága e gyógyviz ajánlatoké szóról-szóra ezeket írja: Említésreméltó, hogy a senfeldi fürdőben még senki sem halt meg, a mióta csak létezik.

— Medgyes város területén, egy szülő-betegség jött elő, melyet a szakértők a veszélyes „odium tuckeri”-nek jeleznek. E veszélyes betegség kiirtása és eltávolítása szempontjából azon város területén egy bizottság alakítottatott.

— Világkiállítási házasság. Egy északamerikai, Abraham Böhm, hitfelekezet nélküli a híres „wigam, tulajdonosa, egy bécsi nővel a napokban polgári házasságot köt s nejét az új világba viszi.

— „Kitüntetés nyert erdélyi kiállítás” névsorának folytatása nem tudjuk mi okból a mai bécsi postáról lemaradt, reméljük azonban, hogy holnapi lapunkban folytatását közölhetjük. A tegnapi kimutatásban Reich Samu neve helyett Reich Sándor olvasandó.

— Pekri István a d.-szent-mártoni izraelita egyháznak egy temetkezési helyet ajándékozott, melyért az egyház tagjai az adományozónak köszönetet mondanak.

— Londonban egy ékszerárusnak közelébb 10,000 font sterling érő ékszere veszett el. Ez ékszerárus a persz sachtól felszólított, hogy több ékszert mutasson be, miért több pakkba, nagy értékű tárgyak csomagoltattak be. A pakkok egyike, melyben gyémánt rubint s smaragdokkal kirakott nyakláncok, gyűrűk 10,000 font sterling értékben voltak, elveszett. E hó 14-én az ékszerek arany foglaltatottak, a rendőrség a folyógyában, hová hihetetlen pár héttel ezelőtt dobattak, megtalálta. A tettes felfedezésére most 500 font jutalom tűzött ki.

— A petersburgi könyvtárban, a propheták egy codex-e van 916-ból, mely a sajátos babilonai jelzésekkel van írva. E műnek photolithographia utján való sokszorosítására a császár 5500 R. engedélyezett.

— Vilmos német császár e hó 27-én indul el Gasteinből s 29-én Berlinbe érkezik. E szerint nincs reményesség, hogy Bécsot most meglátogassa.

— Nápolyi Ferenc király, mint a „prágai esti lap” írja, a legnagyobb incognitoban Castro Ferencz név alatt a karsbadi fürdőt használja.

— Milán fejedelem, ki a bécsi világkiállítást tekinti meg, állítólag Temesváron keresztül veszi útját, hová ma lenne megérkezendő.

— Károly román fejedelem e hó 22-kén neje és fia, valamint nem nagyszámú kísérete társaságban Bécsbe érkezett. A herceg ezuttal incognitó utazik. Schemel ezredes rendeltetett a magas vendég mellé szolgálatteleire.

— A harmadik nemzetközi orvostudori kongressusra, mely september 1—8-án fog Bécsben ülésezni, a jelentkezők száma nagy. A bel- és külföldnek kormányai és tudós társaságai képviseltetik magukat a gyűlésen. A porosz kormány részéről, Dr. Eulenbergr; a belga kormány részéről Croeg és Wartemont tanárok; Jaccoud tanár a francia s Wisloczki tanár az orosz kormány részéről van bejelentve. Braziliából Caminha tanár, Dr. Pizzamo és Galvas a Rio Janeiroi egyetem docensei már megérkeztek. A bejelentett résztvevők száma 200-ra rug.

— Limában közelebből egy véres jelenet történt. Itt lakott egy fiatal, tehető olasz nő, kinek virágzó üzlete volt. Szembe vele élt egy schweizi, ki kezét iparkodott elnyerni, de hasztalanul. Mult hó 5-én a schweizi újból a nőhöz ment s kérte kezét, és midőn az azt ismételtelen megtagadta, dühvel egy tört rántott el, a nő mellébe szurta s a lehangyatlónak orrát levágta. E tett után a férfi házába ment s a padozaton elrejtőzött. Megérkezett a katonaszág, melynek vezetőjére a schweizi rálóván, annak kezét megsértette s egy katonát lelőtt. Erre forma szerinti ostrom következett. Hirtelen egy kemény ropogás hallatszott, a schweizi egy puskaporral telt hordót meggyújtott, mire a ház felső részei összeomlottak, a lángok felcsapkodtak s a szomszéd házak is lángban usztak. Az elősietett tűzoltók a legnagyobb buzgalommal működtek: az égő gerendák alatt, a schweizinek holtteste is megtaláltatott.

— Politika, mint nyelvmester. Ujabban a politika a legjobb uton van a francia nyelvet rendkívüli módon gazdagítani. Most egy új kifejezés „fusionard” van napirenden, miután az események immár „lignard”, „capitulard”, „communard”, „petroleurs” és „petroleuses” hőz jutattak.

— Divatvirágok. Az angolok leghíresebb divatvirágainak egyike a fehér lilium, melynek szárai végezt Hamburgba történik a megrendelés. Ujabban a rezeda Angliában igen kedvelt virág lett. A mult évben Németország elsőrangú kertészei mintegy kilencszáz font rezeda magot küldöttek Albionba, mindenesetre oly mennyiséget, mely nem vala képes Nagy Britániát jó illattal elárasztani.

KÖZGAZDASÁG

— A nemzetközi statisztikai kongressus állandó bizottsága, mely Bécsben tartotta a mult napokban összejövetelét, Engel (Poroszország) indítványára határozta el, hogy a kongressus legközelebb (1875-ben) Budapesten tartassék meg az állandó bizottság legközelebbi ülése pedig Svájcban lesz. A mult kongressusokról még több elintézetlen kérdés maradván, ezek számára előadók választattak, nevezetesen: Mayr és Kjaer a nemzetjövdelem, Keleti Károly a gabnatermelés, Weikart a hadi és Engel a vasuti statistika kérdésében. Szőnyegre kerültek ezután a legutóbbi kongressus által az állandó bizottságra bízott munkálatok. Ficker és Mayr vállalkoztak, hogy a gráfikai és geográfiai módszer alapján megjelent statisztikai művekről bírálatot és véleményeket készítenek a bányáipar statisztikája elejétetett; a nehéz bűnök osztályozása ügyében Yverrés és Baumhauer vállalták el az előadást. A már kiadott munkákról tett jelentések szerint: Berg tudatta, hogy a svéd tagok által elváltatott mű, a népszámlálás már annyira haladt, a mennyire az erre vonatkozó nyomtatott közlemények engedték; Keleti Károly jelenté, hogy Magyarország bortermeleési statisztikáját teljesen elkészíti, a külföldre vonatkozó részt pedig a mennyire a rendelkezésre álló adatok engedik. Végre Ficker jelenté, hogy mivel a közkiállításra majdnem minden állam küldött kimutatásokat az oktatásügyről, a nemzetközi oktatásügyi statisztika elkészítése lehető leendő.

— A kendertermelők kongressusa Bécsben négy nap ülésezés után véget ért. Az egyes kérdések fölött tartott értekezések és szakvélemények sok becses anyagot foglalnak magukban s ha összegyűjtve kiadatnának, tanulságos olvasmányt nyújtanának a len- és kendertermelőknek. A zárülésben végül még a következő határozat hozott: A kendertermelésre vonatkozólag úgy az egyesek mint a társulatok támogatására legjobb eszköznek tartja a kongressus, ha egy nemzetközi közeg alakittatik, mely minden évben más-más helyen ülésező bizottságból áll; e bizottságba képviselők választatnak mindazon államokból, melyekben a kendertermelés nagyobb mérvben üzemlik; a bizottság feladata, hogy kender és lenfajok nemesítésére, jobb értékesítésére hasson, s célra felhasználja a saját és szükségességében törvényhozási intézkedéseket is eszközöljön ki. — Az

állandó bizottság tagjai azonnal meg is választattak. — A kongressus legközelebbi összejövetelének színbélyeül Genf városa (Belgium) tűzetett ki.

Közönség köréből *)

Magyarláros, aug. 23 1873.

Felelet

a „Magyar Polgár” 188 ik számában „Láposi” aláírással megjelent cikkre.

Czikkiró urnak a gazdaságra, ipar és kereskedelemre irányított tudósításait mellőzve, szölok a cholera-nak állítólagosan községünkbe lett importatíójáról — a cholera-nak elhalt zsidóknak rendre ide szállításáról és eltemetetéséről.

Való az, miként mult julius hó 29 én akkor, a midőn a cholera-nak nemcsak községünkben, de egész járásunkban sehol jelei nem valának, Boérfa-luból egy másfél évig aszkóiban feküdt és elhalt zsidónő, egy azután 48 órával az elhaltak férje, (ki betegben M.-Láposra indult s az uton elhalt) éjjel M.-Láposra szállítottak s itten M.-Láposon a vidéki izraeliták közös sírkertjében temetettek el; de ez nem első eset uram, mert járványmentes időben ez mindig így volt s kegyes engedelmmel mi-helyt a ragály megszűnend, úgy léssen ismét.

Hogy az előjáróság és szolgabíró ur tudta és engedély nélkül szállítottak be, igazolva van a megindított és már befejezett vizsgálattal, melyről ha annyira szívén fekszik ez ügy, már a cikk irását megelőzőleg illő helyen biztos tu omást vehetett volna.

De czélja nem ez vala.

Czikkiró ur az előjáróságot hanyagsággal vádolja, hogy ezen ragályos időben két betegről igen, de egy harmadikról még hallani sem akar. Igaza van!

Hisz ha uraságnak a cholera-ra vonatkozó ijesztgetéseit, rémitéseit, kétségbeesztő félelmeit utanoznók, a járvány még megtizedelte volna községünket.

Az izraeliták sírkertje 120 lábnyi magasságban a község felett egy dombon áll. Rendes halottas házal, van ellátva. Százbusz hosszú út járt le örömeivel és keservével azon idő óta, a midőn az uraságod nézetétől eltérő atyáink az izraeli ták részére e helyet sírkertnek kimutatták. Annyi hosszú évek alatt bánszor látogatta meg házánkat és községünket a cholera a több ragályos betegség, soha nem jutott senkinek eszébe a magas dombon álló s minden lehető bűzhődt léget a szellők szárnyain a község felett átrepítő temetőt bezártni. Egyedül uraságod kérelmezte, egyedül uraságod van azon, hogy az izraeliták temetője bezárattassék.

Uram! Ha tud, ha még lehetséges, piruljon el azon meggondolatlanul elejtett kifejezése előtt, hogy az izraeliták oly mélységre temetkeznek, hogy halottjaikat a kutyák ásták és ássák ki. Rágalom ez s nem egyéb. Ha eszébe jutna a t. felekezetenek uraságotat kérdőre vonatni, kivel és mivel tudná állítását igazolni?

A kender áztatásra nézt ha még nem tudta, ajánlanám tanulja meg: hogy a folyó vizekben kender áztatni egyszer sem volt szabad. Annál kevésbé a ragály idején s erre nézve a járás szolgabírája által, ha a kellő intézkedések megtéttettek, az csakis a maga rendén történt, — de kihágások voltak, vannak s lesznek mindig s tán uraságod fenkölt nyelvtelése és elhivatásából kifolyó kötelességének sikerülni fog idővel ezen kihágásoknak elejét venni (adja isten), addig pedig jó lett volna csendesen lenni és sem a szolgabíró, sem az előjáróságot eljárásaiban nem gyanúsítani.

Az „egy kis huszár, azaz hogy notárius csint” említek meg csupán; a falu „örökös jegyzője” stb stb. silány élcz biz ez, és ha nem az, úgy roszakaratú rágalom!

Huszár voltam biz én s mint ilyen ontottam vérem a csatákban. Elhullni láttam legjobbaimkat azon időben, midőn uraságod még ép s romlatlan keble indulatait jó édes anyja meleg szeretettel egyengette, jelen voltam azon harcban, melynek szerencsés kimenetelének köszönhetné azt, hogy jelenleg alkalma van féktelen indulatjával, megvető kicsinléssel — gunyonyal szólhatni és írni a régi harcosok egyikéről.

Uraságodtól, valamint senkitől dicsértetést nem várok, de bocsásson meg: elismerésre elég botorul gyaláztatásomra épen nem számítottam.

Örökös jegyző vagyok biz én; s ezt önzertel mondom. S tán azért is, hogy 22 válságos éven át a jelenig, mint mindig jegyző, tanúsított magaviselétem, szerelve tisztelt községem lakóinak kelő kezességet nyújtott a már ugyis nem hosszúra terjedhető jövőndőre.

Fel nem tehetem, hogy ez is szálla legyen uraságod szemében, — de a tárgyra!

Uraságod és a juhnyájban több részes társai 7 darab juhász kutyái szekereimmel a rendes határ-uton haladó eseléseimre rohantak. Az egyik eselédemnek sikerült hirtelen a szekerre felugrani s ennek csakis öltözetéből szakítottatott le egy darab. A másiknak nem volt ideje aszekerre való felugrásra,

E közérdekű feleletnek szánt rovat alatti külső ményekert csupán a saját hatóság irányában vállal felelősséget.

a Szász

a kutyák által kőrűlvétetett, a midőn védelmére használt rud is eltört volna, a földre lerántatott, gunyája a kutyák által leszaggattatott, bal lába, feje megsebezett — s utoljára is magánküli állapotban a között, azok szabad marcangolásának vala kitéve, míg a kutyák önkéntesen ott hagyták.

Ezen esetet uraságod részestársai egy része és eselédjei látták. De a veszedelemben levőnek orditozása nem hatotta meg őket.

Ezen kutyaharcnak három heti szolgálatkötetelenség lett az eredménye; büntetőügyi kereset megindítását határozta el s valamennyi tulajdonos ellen a járásbíróhoz intézendő pert elkészítettem. Észrevették szándékukat. A szolgabíró urat közbenjárónak és nem bírónak kérték fel, hogy békéltetse ki velök s így lett meg a 15 forintos béke, melyből csak is a czikkiró ur és társaira hárommalhatott a haszon s nem réám, a kinek gyógyítási, ápolási és hátramaradási költségek mellőzésével még eselédem kosztja sem fordított meg. Azonban is „Volenti non fit, in jura” azt mondja a latin.

Igy van ez uram! sajnos, hogy ezt kegyed a legjobban tudja.

Mi vezette tehát arra, hogy legjobb tudomása ellenére mind a járás szolgabíráját, mind engemet a tiszta tény elfordításával pellengérré állítani akarja?

A vagyonbiztonság állását illetőleg, melynek oly rémitő képet ad ismét uraságnak jut osztályrészül, hogy a tévelygő bűnösöket erkölcsi eszközökkel az erény útjára térítse, itt és mindenütt voltak, vannak és lesznek tolvajok, ha minden helységnek külön-külön egy-egy szolgabírája lenne is.

Tolvaj mindenütt van ne, ábrándozzon itt a földön menyországról s ne bántalmazza e járás köztisztelőben álló szolgabíráját, mert úgy járhat, mint a V. A. M. hullája állítólagos beszállításával, a kinek sírásóit uraságod megtalálta, de a sír a közös temetőben, mivel nem létezett megtalálható sem vala.

Aztán tanulja helyesen ismerni az embereket s így nem esik azon bűnbe, hogy aljárásbíró Berzen-czei Miklós ur Sz. D. alatti roszakaratú bántalmazójában réám ismerjen.

Tiszteletes ur! kegyed vallásom lelkésze, a kihez megkülönböztetett tisztelettel kellene járulnom. Ugyan miért nem nyújt alkalmat, hogy azt valójában tehessem is? Gondolja meg, hogy csak a szeretet termékeny, agyületeknek nincs magzatja.

Bezárom tehát egyhangu, unalmas soraimat azon ajánlattal: Tiszteletesség, ha teheti, hagyjon fel az ilyféle, úgy sem sokat jövedelmező bántalmazásokkal. Kerülje ki a közigazgatási ügyekbe való avatkozást, legyen törvénykönyve a kimeríthetetlen szent biblia, ebben megtalálja mindazt, a mi önmegnyugtására, mindazt, a mit hívei lelki üdvességére czélszerűen felhasználhat.

A szántén megtámadott járás szolgabírája nyilvánítá, hogy tiszteletesség kihívását egy más téren fogadja el. Én színtén nyilvánítom, hogy az e terem való fecsegéseket ez alkalommal egyszer mindenkorra bevégeztem

Szász Dániel.

CHOLERA KOLOZSVÁRTT

1) Augustus hó 24-ről hivatalos kimutatás szerint ájtott cholera-beteg 87, aug. 25 én éji 12 óráig újabb betegség fordult elő 5, összesen 92.

Ezekből meghalt a fenirt óráig — meggyógyult 17 gyógykezelés alatt maradt 78.

2.) Felek közég. augst. 24-ről ájtott 6, aug. 23. éji 12 óráig. szaporodott — összesen 6, meghalt — meggyógyult — gyógykezelés alatt maradt 6.

Felelős szerkesztő: Szász Béla

Férfi és női cipők
egész Erdélyben legnagyobb
gyári raktára
CSAPÓ SÁNDOR
nagy bazárjában Kolozsvártt, a belszen-
és tordautca szegletén, a nemzeti-szálloda
alatt.

Midőn a naponta növekedő szükségnek megfelelendő elhatározám. egy a mai igényeknek minden tekintetben megfelelő férfi- és női-cipő-raktárt berendezni, annak folytonosan nagy választékkal leendő elláthatása végett, helybeli jóhírnevű cipész Schwartz Károly urral szövetekeztem, a kellő számú segédse-mélyzettel rendelkezvén, képessé tesz minden megrendelést legfeljebb 48 óra alatt pontosan teljesíteni.

Helybeli és vidéki megrendeléseket üzletemben minden időben elfogadok s a pontosságáról, valamint kiváló csinosságról kezkeskedem.

Csapó Sándor

Hivatalos.

Sz. 3059. 1873

(332)

(3-3)

f. a.

Arlejtési hirdetmény.

A marosvásárhelyi királyi tábla területén lévő börtönökben és fogházakban levő rabok, illetőleg foglyok élelmezésének, az 1874. évre általános bérlet útján biztosítása végett f. évi **september-hó 25-dik napján d. e. 10 órakor** a marosvásárhelyi magyar királyi főügyészség irodájában zárt ajánlatokkal egyben-küldött nyilvános árlejtés fog tartatni. A bérletbe bele foglaltatnak, a 22 királyi törvényszéki börtön és azokhoz tartozó összes járásbíróságok melletti fogházak együttesen és úgy az egészséges, valamint a beteg rabok és foglyok élelmezése, és az utóbbiak számára külön rendeltetvény mellett kiszolgáltatandó külön élelmi cikkek, és italok szolgáltatása is együttesen.

A vállalkozni szándékozók felhívotnak annál fogva, hogy 5000 forint bérlet pénzét és szabályszerű bélyeggel ellátott zárt ajánlatukat a fenn írt napot megelőző napon délutáni 5 óráig, ezen királyi főügyészséghez annyiával bizonyosabban beküldjék, minthogy azontúl nem fog elfogadhatni.

Az írásbeli ajánlatokban, az ár, melyért a vállalkozó a napi fött étel adagokat, az abba tartozó egy font kenyérrel és külön, melyért egy font kenyeret adni, ugy-szintén azon százalék mennyiség is, melyet a külön rendeltetvény szerinti cikkek áránál a piaci árból leengedni kész, nem csak számmal, hanem betűvel is határozottan kiirandó.

Oly ajánlat, hogy az ajánlat tevő bármely vállalkozónál bizonyos %-al, vagy határozott összeggel olcsóbban vállalkozik, tekintetbe vétetni nem fog.

Továbbá az írásbeli ajánlatokhoz, melynek borítékán következő felírás használendő: „Ajánlat a marosvásárhelyi királyi tábla területén börtönök és fogházak-ban rabok élelmezése iránt” — az illetőnek illetékes hatósága által kiállított előéleti és vagyoni bizonyítványa is melléklendő.

Azok is, kik a nyilvános árlejtésen akár személyesen, akár kellőleg igazolt meghatalmazottjaik által részt kívánnak venni, tartoznak a fenntebb megállapított bérletpénzt, mennyiben azzal ellátott írásbeli zárt ajánlatuk nincs beadva, az árlejtés kezdetével, vagy annak folyamában is, befejezése előtt letenni, annak letétele előtt tett szóbeli ajánlat, szintugy mint az írásbeli tekintetbe nem vétendő.

Vége a nyilvános árlejtésnél a bérletpénz letételével elkötelezte magát minden ajánlatot tevő, hogy az árlejtési feltételeknek magát kivétel nélkül aláveti, ugyan ez határozottan kifejezendő az írásbeli ajánlatokban, azoknak különben tekintetbe nem vehetése terhe alatt. Az árlejtési feltételek pedig, ezen királyi főügyészség igaztó hivatalában vannak letelve, s a hivatali órák alatt, bár mikor megtekinthetők.

Az ajánlat tevőket az árlejtésnél akár szóval, akár írásban tett ajánlataik kötelezik, az államot ellenben csak akkor, ha egy hó folyama alatt magán alku útján előnyösebb szerződést kötni képes nem leendő.

Marosvásárhelyt, 1873. augusztus 19.

GYARMATHY SÁMUEL, királyi főügyész.

Nem hivatalos.

(320)

(3-3)

A „Victoria” piaci házánál kiadó szállások.

I. Emeleten: négy szoba, konyha, előszoba.

II. Földszinten: öt szoba, előszoba.

Kivehetők részben, vagy egészben.

➡ Értekezhetni a házmesternél ugyanott,
piacszor 7 sz. alatt.

ISKOLAI könyvek!

(327)

(3-4)

A bekövetkezendő iskolai-év alkalmából van szerencsém tudósítani a n. érd. **tanár-, tanító- és nevelő urakat**, egyáltalában **ERDELY iskola-világát**, miszerint könyvkereskedésben, mely legújabb időben ismét nagyobb kiterjedést nyert, úgy hogy ma már mint **ERDELY** legnagyobb könyvszarnoka egyedül áll, mindennemű

tankönyvek és taneszközök

egyetemek, gymnasiumok, elemi- és néptanodák, valamint magánintézetek számára nagy készletben tartatnak és folyvást kaphatók.

Nagyobb megrendeléseknél tiszteletpéldányokkal szolgálok, saját kiadásaimból pedig az illető tanár és tanító urak rendelkezésére szegényebb sorsú tanulók számára ingyen példányokat bocsátok.

A tömegesebb megrendeléseket annyiával is inkább kérem minél előbb beküldeni, hogy egyrészt a kívánt példányok száma iránt tájékozhasam magamat folytonos megrendeléseimnél, másrészt pedig, hogy a megküldésben késedelem ne történjék.

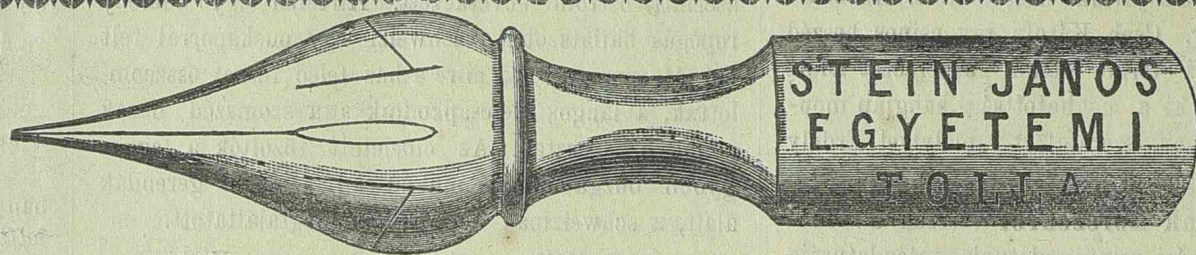
Saját kiadású **iskola-könyveim jegyzékét Erdélyben minden tanodának és iskolának** bérmentesen beküldtem abból a választás végett. Ha esetleg egyik, vagy másik iskola részére elfelejtettem volna küldeni, kérem engem erről tudósítani s én a jegyzéket, mely az idei tanévben különösen új és czélszerű népiskolai tankönyvekben bővelkedik, azonnal meg fogom küldeni.

Teljes tisztelettel:

STEIN JÁNOS, könyvtáros és kiadó.

ISKOLAI könyvek!

STEIN JÁNOS egyetemi fém-tollai,

melyek czélszerű metszés, ruganyosság és tartóssággal még azt az előnyt párosítják, hogy egész finom, tompább és legtompább, tehát háromféle alakban levén készítve, azt a czélszerűséget nyújtják, hogy ki ki a maga kezéhez alkalmas tollat választhat, fémvegyületek pedig olyan levén, hogy a különféle tentanemek által nem oxydálódnak, soha sem rozsdáznak: leginkább megfelelnek azon igényeknek, melyeket jó íróltolltól követelni lehet, s a legfinomabb írásra, valamint közönséges gyorsírásra is egyformán használhatók.

Kaphatók **STEIN JÁNOS** papirkereskedésében

Kolozsvárt főter 2-dik sz. alatt.

➡ Ára 1 doboznak (12 tuczet) 2 frt. ➡

➡ Postai utánvétellel 2 frt 10 kr. ➡

A bécsi világtárlat látása mesés meglepetést nyújt. A jelenkor ez egyetlen nagyszerűségének

(292)

(20-*)

Erdélyben

a legnagyobb úti- kellék gyári raktár

Csapó Sándornál Kolozsvárt.

u. m.

500 darab úti faláda osztályzattal és a nélkül 4 frt. 80—20 frtig.

1000 darab útibőrönd 2 frt 80 krtól, 40 forintig.

500 „ kézi táska 80 krtól, 5 frtig.

300 „ úti táska 1 frt 50 krtól, 10 frtig.

60 „ felszerelt úti készlet 5 frtől, 40 frtig.

500 „ szivar- és pénztárca, zsebbevaló és oldalt függő 30 krtól, 5 frtig.

300 „ zsebbeli gyufatartó 10 krtól, 2 frtig.

5000 „ zsebkés 20 krtól, 8 frtig.

3000 „ sétatárcza 30 krtól, 10 frtig.

500 „ eső- és napernyő 1 frt 10 krtól, 15 frtig.

50 darab gummi-köpeny 10 frtől, 24 frtig.

500 „ szürke szemüveg és

ezvikkér 1 frtől, 2 frt 50 krig.

5000 „ fog- és körömkefe 10 krtól, 3 frtig.

2000 „ ruha- és hajkefe 50 krtól, 3 frtig.

5000 „ mindenféle fésű 10 krtól, 1 frtig.

2000 „ fürdő és közöns. viselő kalap 60 krtól, 4 frtig.

200 „ oldaltáská, nők- és férfiak számára 2 frtől, 10 frtig.

100 „ biztonsági úti tárcza 1 frt 50 krtól, 5 frtig.

100 „ Revolver 8 frtől, 30 frtig.

Legdúsabb választék mindenféle közönséges legfinomabb illatszerekből, szappanyokból, hajkenőcsökből, fogporokból és pépekből.

➡ 5000 pár férfi, női- és gyermek cipők.

látogatására Kolozsvárról Bécsbe és vissza

a III. osztályban csak 19 ft 59. a II. oszt. csak 29 ft 41 kron.

minden szombat és szerdán indulni a reggeli vonattal, és 30 napra érvényes jegyet válthatni

Nyomtatott Stein János m. k. egyetemi nyomdász betűivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.